

Τάξη: Β Λυκείου

Νιόβη Ειρήνη Παμφίλη

«Οι γείτονες»

Γεννήθηκα στην τουρκοκρατούμενη Ελλάδα τον Φεβρουάριο του 1819. Δυσκολεύτηκα να μάθω τα Ελληνικά, αφού δεν ήταν η μόνη γλώσσα που άκουγα μεγαλώνοντας. Στα δύο μου κιόλας χρόνια, το 1821, τα πράγματα πήραν εντελώς διαφορετική τροπή, από αυτό που είχαμε συνηθίσει. Μέχρι τότε, στην περιοχή μου δεν είχαμε αντιληφθεί πολλά, αφού ουσιαστικά ήμασταν εγκλωβισμένοι στο νησί χωρίς να μας επιτρέπεται η επικοινωνία με τον πληθυσμό στα γύρω μέρη. Εγώ ζούσα σε μία αυλή ενός εγκαταλελειμένου σπιτιού, σε ένα χωριό στην Κρήτη με την απη μου και τα 5 μου αδέρφια. Δεν έχω τόσο έντονες αναμνήσεις από τον χειμώνα όσο από την άνοιξη. Θυμάμαι βέβαια πολύ καθαρά τους γείτονες. Ήταν ένα ευγενικό ζευγάρι πλουσίων Ελλήνων, ο Μανώλης και η Λεμονιά, νέοι και πολύ ψηλοί και οι δύο. Τουλάχιστον δύο φορές την ημέρα, αν και ήταν απασχολημένοι με την τετραμελή τους οικογένεια, ερχόντουσαν να μας δώσουν, νερό, διάφορα χόρτα του κήπου όπως, χαμομήλι, μαρούλι, βλήτα και το αγαπημένο μου απ'όλα, γλυστρίδα. Τους εκτιμούσαμε πάρα πολύ, όμως δεν είχαμε τη δυνατότητα να τους το ανταποδώσουμε.

Στα Σφακιά, όπου μέναμε, οι μέρες κυλούσαν δύσκολα και τα καθημερινά επεισόδια στους δρόμους ήταν συγκλονηστικά. Βασανιστήρια και σφαγές σε αθώους ανθρώπους, παιδομαζώματα, λεηλασίες σε σπίτια, παρενοχλήσεις ανηπεράσπιστων γυναικών και εξεφτιλισμοί ανυπάκουων αλαζόνων στην κεντρική πλατεία του χωριού. Για αυτόν ακριβώς τον λόγο, ο περισσότερος κόσμος δεν τολμούσε να βγει έξω από τον μπαξέ του σπιτιού του.

Τα παιδιά των γειτόνων μας ήταν και τα τέσσερα κοντά ηλικιακά μεταξύ τους. Πιο συγκεκριμένα ο δεκαεξάχρονος Βασιλάκος, ο δεκαεπτάχρονος Νικόλας και τα δεκαοχτάχρονα, αχώριστα δίδυμα, ο Φρίξος με τη Χριστίνα. Δεκαέξι χρόνια αργότερα από την τελευταία εγκυμοσύνη λοιπόν, στα τέλη του '20, η κυρία Λεμονιά έμεινε για ακόμη μία φορά έγκυος στο πέμπτο τους παιδί. Ο μικρός Κωσταντής, όπως τον ονόμασαν, γεννήθηκε τον Απρίλιο της επόμενης χρονιάς. Ήταν ξανθός, είχε μεγάλα, καθλωπικά, γαλανά μάτια, ίδια με της μαμάς του, λεπτά ροζ χείλη και ένα μικρό αλλά διακριτό σημάδι εκ γενετής στο δεξί του μάγουλο, το οποίο έμοιαζε με έγκαιμα. Οι γονείς είχαν πολλά σχέδια και προσδοκίες για το νέο μέλος της οικογένειας και τα υπόλοιπα παιδιά, είχαν δεθεί με τον μικρό τους αδελφό σε χρόνο ντετέ. Δεν πρόλαβαν όμως να χαρούν τον ερχομό του μωρού...

Ένα βράδυ του Ιουλίου, μπούκαραν οπλισμένοι Τούρκοι σπίτι τους και άρπαξαν τον Κωσταντή. Ο χαμός του μικρού στοίχισε σε ολόκληρη την οικογένεια και ιδίως στην απαρηγόρητη μητέρα. Σαν να μην έφταναν όλα τα άλλα, μερικές εβδομάδες

αργότερα στρατιώτες κάλεσαν όλους τους άνδρες της οικογένειας για την ενίσχυση του ελληνικού στρατού. Ο κύριος Μανώλης υποσχέθηκε στη γυναίκα του, η οποία μέχρι τότε πάλευε να ξεπεράσει το τελευταίο τραγικό περιστατικό, ότι εκείνος και τα αγόρια θα επιστρέψουν πίσω σώοι και αβλαβείς. Ο ίδιος ακουγόταν πολύ σίγουρος. «Μου το ορκίζεσαι μπαμπάκα;», επενέβει η Χριστίνα με ένα δακρυσμένο βλέμμα γεμάτο ελπίδα. «Σου το ορκίζομαι...», απάντησε ο πατέρας, έχοντας λιγότερη σιγουριά αυτή τη φορά. Η μητέρα, σε αντίθεση με την κόρη, αντιλήφθηκε τον δισταγμό στα λόγια του συζύγου της και το άγχος της ολοένα και μεγάλωνε, όσο ψύχραιμη και να προσποιούνταν ότι ήταν. Το πιο δύσκολο κομμάτι, όμως αποτελούσε ο αποχωρισμός της Χριστίνας και του Φρίξου. Βλέπετε ως δίδυμα, ήταν μαζί από την αρχή της ζωής τους. Μοιράζονταν το ίδιο δωμάτιο, τα ίδια παιχνίδια, τις ίδιες αναμνήσεις... Ύστερα από πολύ κλάμα και παράπονο, αντάλλαξαν όλοι με όλους τις τελευταίες και πιο σφικτές αγκαλιές και αυτό ήταν, έφυγαν. Το πότε θα τους ξαναέβλεπαν και σε τι κατάσταση, ήταν παντελώς άγνωστο.

Οι γείτονες μας πλέον ήταν η κυρία Λεμονιά και η μονάκριβή της κόρη η Χριστινούλα, ή αλλιώς ο θησαυρός της όπως συχνά την αποκαλούσε. Η Χριστίνα βρισκόταν σε πιο ψύχραιμη κατάσταση από τη μητέρα, αφού ο όρκος του μπαμπά της, την είχε καθησυχάσει. «Μην ανυσηχείς μαμά μου!», της έλεγε, «Ο μπαμπάς τηρεί πάντα μα πάντα τις υποσχέσεις του!». «Έχεις δίκιο αγάπη μου...» αποκρινόταν η μαμά Λεμονιά, χωρίς η ίδια να έχει πειστεί πραγματικά. Ο καιρός περνούσε αργά και βασανιστικά και ο κάθε μήνας ήταν χειρότερος από τον προηγούμενο. Η μητέρα μετρούσε τις ημέρες, τις ώρες, τα λεπτά, ακόμα και τα δευτερόλεπτα. Ήταν μονίμως μπροστά από το μεγάλο ρολόι του τοίχου στο σαλόνι, καθιστή σε μια σκονισμένη πολυθρόνα. Καμία φορά ξεχνιόταν και την έπαιρνε ο ύπνος εκεί. Στα όνειρα της έβλεπε συνεχώς τη ζωή της, όπως ήταν τον καιρό που γεννήθηκε ο Κωσταντής, προτού τον απαγάγουν οι άκαρδοι στρατιώτες. Τα μεσάνυχτα όμως, με το που ακουγόταν ο κούκος, τα όνειρα μετατρέπονταν σε εφιάλτες και κάθε φορά τελείωναν απότομα στο ίδιο ακριβώς σημείο. Τελείωναν με την εικόνα των Τούρκων να σπάνε τη μπροστινή πόρτα του σπιτιού κρατώντας στα άγαρμπα τους χέρια, τον μικρότερο της γιο. Αυτή η άσχημη ανάμνηση λοιπόν ήταν ό'τι της είχε απομείνει και την έβλεπε όλη μέρα, όλη νύχτα, στον ύπνο της, αλλά και στον ξύπνιο της. Μετά από τους εφιάλτες, έβαζε τα κλάμματα, κοπανιόταν και ούρλιαζε από μέσα της, για να μην ακουστεί μέχρι το υπνοδωμάτιο της μικρής. Ωρες αργότερα, όλο αυτό το καταθλιπτικό σκηνικό σταματούσε, αφού ξέμενε πια από δάκρυα, τα μάτια της στέγνωσαν και γίνονταν κατακόκκινα. Στην τελική την έπαιρνε ξανά ο ύπνος από την τόση εξαθλίωση.

Οι μήνες συνέχιζαν να περνάνε, έφτασε Σεπτέμβριος, και τα αγόρια δεν έδιναν κάποιο σημάδι ζωής, μέχρι που η κυρία Λεμονιά τα παράτησε. Ήξερε ότι με το να χτυπιέται και να οδύρεται δεν θα κατάφερνε και τίποτε. Αυτό δεν σημαίνει πως το είχε ξεπεράσει, ούτε ότι το είχε ξεχάσει. Στο μυαλό της κυριαρχούσαν ο τρόμος και το σκοτάδι. Ήταν η απόλυτη άβυσσος. Ένας ατελείωτος λαβύρινθος. Ο μόνος

λόγος για τον οποίο δεν έβαζε τέλος στη ζωή της ήταν ο θησαυρός της, η κορούλα της, η αγάπη της, η Χριστίνα. Πλέον αντί να κλαψουρίζει, αντί να γίνεται έξαλλη από τη στεναχώρια της, αντί να τσιρίζει με το μαξιλάρι κολλημένο στο στόμα της, όπως συνήθιζε, απλά παρέμενε ανέκφραστη, καθισμένη πάντα στην πολυθρόνα μπροστά στο ρολόι. Είχε αποκτήσει πλέον ένα βλέμμα γεμάτο απάθεια, γεμάτο μίσος για τη ζωή. Καθόλου αγωνία, συμπόνια, θλίψη συναισθημα. Η κόρη από την άλλη, προσπαθούσε να βοηθήσει τη μητέρα της με κάθε δυνατό τρόπο. Έκανε τις δουλειές του σπιτιού, πότιζε τα λουλούδια του κήπου, μαγείρευε, έπλενε τα ρούχα και τα χαλιά στο χέρι, ξεσκόνιζε τα ράφια, τους πάγκους και ό,τι άλλο χρειαζότανε. Όσο και να προσπαθούσε να κρύψει τα συναισθήματα η μητέρα της, η Χριστίνα την καταλάβαινε κάθε φορά. Δεν γινόταν να μην την καταλάβει άλλωστε. Κόρη της ήτανε. Η καρδιά της Χριστινούλας σπάρραζε. Δεν άντεχε ούτε λεπτό να βλέπει την μαμά της συναισθηματικό ράκος. Οι εκφράσεις του προσώπου δεν ήταν αναγκαιες για να φανεί ο ψυχικός πόνος που σκληρά τυραννούσε την κυρία Λεμονιά. Η οικογένεια μου και εγώ είχαμε φύγει από το καθημερινό πλάνο των γειτόνων μας. Πάλι καλά στην αυλή όπου κοιμόμασταν είχε μπόλικη πρασινάδα. Για να είμαι απόλυτα ειλικρινής όμως, μου έλλειπε αρκετά η γλιστρίδα.

Η μόνη επικοινωνία που είχαμε με τους διπλανούς, ήταν από ένα παλιό, σπασμένο παραθυράκι όπου υπήρχε στην πίσω αυλή της μονοκατοικίας τους. Με αυτόν τον τρόπο μπορούσαμε να ακούμε, να βλέπουμε και να μαθαίνουμε όλα αυτά που διαδραματίζονταν στο χωριό, αλλά και σε όλη την Ελλάδα. Έφτασε Μάρτιος του 1822. Εκείνον τον μήνα θυμάμαι έγιναν πολλά. Οι κλέφτες του Ολύμπου, ύψωσαν το λάβαρο της επανάστασης στο μοναστήρι της Αγίας Τριάδας στο Λιβάδι. Έπειτα νικήσαμε στη μάχη έναντι των Οθωμανών στη Μονή Παναγίας Δοβρά. Ορίστηκε η γαλανόλευκη σημαία της χώρας μας, ενώ τέλος ακολούθησε η Σφαγή της Χίου. Στη Σφαγή της Χίου, χιλιάδες Έλληνες, γυναίκες, άνδρες έχασαν με βάρβαρο τρόπο τη ζωή τους. Και ποιος μας επιβεβαίωνε ότι μέσα σε αυτούς τους χιλιάδες δεν βρίσκονταν και οι δικοί μας γείτονες; Μπορεί να μας είχαν ξεχάσει, αλλά αυτό δεν αναιρούσε τα τόσα καλά όπου είχαν κάνει για εμάς όλα αυτά τα χρόνια.

Μετά από δύο μήνες περίπου, στα μέσα του Μαΐου, ένας συγχωριανός τους, τους άφησε κάτω από τη χαραμάδα της μπροστινής πόρτας του σπιτιού ένα γράμμα. Το γράμμα ήταν σε άθλια κατάσταση. Κιτριτισμένο, τσαλακωμένο και τλαιπωρημένο. Αυτό ίσως έδειχνε ότι ερχόταν από κάπου μακριά. Το γραμματόσημο ήταν γνώριμο και η μητέρα με την κόρη χωρίς να το ψάξουν περαιτέρω, έσπευσαν να το ανοίξουν, αφού πέθαιναν να μάθουν τι έκρυβε μέσα του. Ήταν ένα ξεθωριασμένο γράμμα! Από τη βιασύνη και την απροσεξία τους, κατάφεραν και το έκοψαν στα δυο. Κρατώντας, λοιπόν, η μια το ένα και η άλλη το άλλο μισό, με ένα ελαφρύ τρέμουλο στα χέρια, ένωσαν τα δυο κομμάτια και ξεκίνησαν να διαβάζουν δυνατά το γράμμα. Όσο περισσότερο διάβαζαν τόσο περισσότερο βάθαινε και ο τόνος της φωνής τους. Στο γράμμα υπήρχε ημερομηνία, όνομα αποστολέα και όνομα παραλήπτη. Πάνω δεξιά αναγραφόταν 29 Φεβρουαρίου 1821 και το περιεχόμενο πήγαινε κάπως έτσι: «Χριστίνα μας,

αστέρι μας, φως μας! Λεμονιά, αγαπημένη μαμάκα μας! Μας λείψατε! Τα παιδιά και εγώ είμαστε δόξα τον θεό καλά. Τρώμε, πίνουμε και δεν έχουμε έρθει ακόμα αντιμέτωποι κατά πρόσωπο με τους αντιπάλους. Ωστόσο μπορώ να σας αναφέρω μερικά συνταρακτικά γεγονότα ,που ακούστηκαν εδώ στη μονάδα. Ο ανώτερος μας, κύριος Αλέξανδρος Υψηλάντης κατόρθωσε να περάσει τον ποταμό Προύθο και να εισβάλει στη Μολδοβλαχία. Επιπλέον ο κύριος στρατηγός μας, ύψωσε επαναστατική σημαία στο Ιάσιο αυτή τη φορά, της Μολδοβλαχίας. Τόσα και άλλα τόσα! Η πρώτη μας κανονική αποστολή προορίζεται σε λίγους μήνες από τώρα. Δεν γνωρίζουμε ακριβή ημερομηνία, όμως πρόκειται να μας στείλουν στη Χίο για να αγωνιστούμε τα οθωμανικά στρατεύματα! Ευχηθείτε μας τύχη λοιπόν! Να θυμάστε ότι σας λατρεύουμε και πάντα σας σκεφτόμαστε. Να προσέχετε!» και από κάτω υπογραφή «Βασίλης, Νικόλας, Φρίξος, Μανώλης». Οι γυναίκες δεν το διάβασαν μόνο μια φορά, αλλά τόσες όσες ήταν αρκετές για να το εμπεδώσουν. «Είδες μαμά, ήμουν σίγουρη για τον μπαμπάκα!», είπε χαρούμενη η κόρη. Η μητέρα δεν μπορούσε να σταυρώσει λέξη. Ήτανε λες και είχε πει το αμίλητο νερό. Με δάκρυα χαράς και ανακούφισης στα μάτια, άνοιξε πλατιά τα χέρια της, για να υποδεχτεί την Χριστινούλα στη ζέστη της αγκαλιά. Επιτέλους, η κυρία Λεμονιά, ύστερα από τόσο καιρό έδειξε τα συναισθήματά της.

Ή τουλάχιστον έτσι μου τα διηγήθηκε η σαραντάρια πλέον Χριστίνα, μια μέρα του Ιουλίου, πίσω στο 1844. Βλέπετε μερικά χρόνια αργότερα, πρώτου προλάβει να πατήσει στα εξήντα της χρόνια, η κυρία Λεμονιά πέθανε από μια αρρώστια που τότε είχε χτυπήσει το χωριό μας, αλλά και όπως μάθαμε αργότερα και όλη την Ευρώπη, ονόματι πανώλη. Την πρώτη εβδομάδα λοιπόν, αφότου έφυγε από τη ζωή η μητέρα του σπιτιού, η Χριστίνα ερχόταν κάθε μέρα για ώρες και μου ανέλυε, ό,τι είχε γίνει τα προηγούμενα χρόνια, όλες τις σκέψεις της, τους φόβους της και τις κρυφές, αλλά και φανερές επιθυμίες της. Ταυτόχρονα τάζε εμένα και την υπόλοιπη οικογένεια μου, ενώ σκεφτόταν να μας φιλοξενήσει στο σπίτι της. Η ιδέα μου ακουγόταν ιδανική, όμως υπήρχε ένα τεράστιο εμπόδιο. Μας ανακάλυψαν κάποιοι άνθρωποι, οι οποίοι ήθελαν να μας γυρίσουν πίσω στα νησιά Γκαλαπάγκος, από εκεί δηλαδή όπου προέρχονταν οι γονείς μου.

Για να μην πολυλογώ, από ότι φαίνεται η μάχη όπου προετοιμάζονταν για να πάνε τα παλικάρια της οικογένειας δεν ήταν άλλη από την περίφημη Σφαγή της Χίου, όπου σώθηκαν όλοι εκτός του Φρίξου. Η μικρή αδελφή των αγοριών, έπειτα από αυτό το συμβάν, έχασε το μυαλό, όπως ακουγόταν στο χωριό, και όταν ερχόταν από εμάς να μας φιλέψει, με φώναζε Φρίξο, ενώ τη μητέρα μου μαμά Λεμονίτσα. Παρ' όλ' αυτά, συμμετείχα σε αυτό το θέατρο του παραλόγου, αφού δεν είχα σκοπό να την κάνω να αισθανθεί ακόμα χειρότερα. Ο μπαμπάς Μανώλης, εάν και είχε γεράσει, με τη βοήθεια των παιδιών του, μπορούσε και τα έβγαζε πέρα, ανεξάρτητα από τα δεινά των προηγούμενων χρόνων και παρόλο που στο πόλεμο έχασε το αριστερό του πόδι.

Απομακρύνθηκα εντελώς από τους γείτονες μου, μισό χρόνο αργότερα, όταν κατάφεραν εκείνοι τελικά να με πάνε στην πατρίδα μου . Κατά τη διάρκεια του ταξιδιού όμως, στο υπερωκεάνιο, βρισκόντουσαν μαζί με εμένα και Τούρκοι, οι οποίοι ήθελαν να ταξιδέψουν σε άλλες μακρινές περιοχές. Μέσα σε αυτούς, πήρε το μάτι μου και έναν καστανόξανθο νεαρό, με γνώριμα χαρακτηριστικά... Ε βέβαια! Τα χείλια, τα μάτια, το χαμόγελο... Αυτός ήταν! Αυτό το σημάδι γέννησης δεν έμοιαζε με κανενός άλλου. Αντίκριζα, ολοζώντανο τον μικρό Κωσταντή! Ήμουν τόσο συγκινημένος, που τον ξανά έβλεπα. Είχε γίνει κοτζάμ λεβέντης! Ίδιος και απαράλλακτος, όσα χρόνια και να πέρασαν, ήταν ακόμα φτυστός η κυρία Λεμονιά. Βέβαια κάποια πράγματα είχαν αλλάξει. Θεωρούνταν Τούρκος πλέον και μιλούσε τη γλώσσα τους, οπότε μου ήταν αδύνατο να κατανοήσω τις συζητήσεις τους. Νομίζω όμως πως το νέο του όνομα ήταν Αντίλ. Μου φάνηκε πολύ άγριο για τον Κωσταντή. Δεν πήγαινε ένα τέτοιο όνομα σε κάποιον με τέτοιο όμορφα, ανοιχτά, αγνά, γαλήνια μάτια. Ήθελα τόσο να του μιλήσω. Να του φωνάξω. Ε! Κωσταντή, ο Γιώργος ο γείτονας είμαι, με θυμάσαι;

Ωστόσο δεν το έκανα. Κι'όμως αυτή μπορεί να ήταν η ευκαιρία μου για να τους ανταποδώσω επιτέλους για ότι έκαναν τόσα χρόνια σε εμένα, την ανη μου και τα αδέρφια μου. Ωστόσο δεν τον έκανα... Έχασα την ευκαιρία μου. Τώρα που το γράφω αυτό, έχουμε 2021. Τη φετινή χρόνια θα την περιέγραφα ως αρκετά δύσκολη, περίεργη και φορτωμένη. Μπορεί να θυμίζει λίγο την επανάσταση του 21, καθώς και στις μέρες μας χάνονται χιλιάδες άνθρωποι και άλλοι πολεμούν για να τους σώσουν. Όχι με όπλα αυτή τη φορά, αλλά με ποδιές και μάσκες. Διακόσια χρόνια αργότερα κατάφερα και εγώ με τον τρόπο μου να γυρίσω πίσω στην Ελλάδα, τη χώρα όπου τόσο αγαπούσα και αγαπώ. Οι άνθρωποι, οι οποίοι με είχαν γυρίσει πίσω στα νησιά Γκαλαπάγκος, αποδείχτηκαν επιστήμονες οι οποίοι ήθελαν να κάνουν σε εμένα και στην οικογένεια μου κάποια πειράματα. Επίσης από ότι φαίνεται στην Ελλάδα ήμασταν παράνομοι μετανάστες ή κάτι τέτοιο. Καθώς κοιτάω πίσω, στο μακρινό μου παρελθόν, το μόνο που θα επιθυμούσα όσο τίποτε άλλο στον κόσμο να αλλάξω, είναι το ότι δεν κατάφερα να επικοινωνήσω με το μικρό γειτονόπουλο όταν μου δόθηκε η ευκαιρία. Δεν γίνεται να μιλήσω με σιγουριά, όμως ίσως και να κατάφερα να τον κάνω να θυμηθεί. Ήμουν τόσο κοντά, αλλά ταυτόχρονα τόσο μακριά. Στα σίγουρα πολλοί θα αναρωτιέστε, και γιατί δεν το έκανες; Τι σε τράβηξε πίσω; Τι άλλαξε; Η απάντηση είναι τίποτα δεν με τράβηξε, τίποτα δεν άλλαξε.

Δυστυχώς για εμένα, οι χελώνες δεν μπορούν να μιλήσουν...